

SLOVENSKE DELAVSKE

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA, ČOPOVA 1—DELAV-
SKA ZBORNICA — TELEFON ST.:
35—29 — POŠT. ČEK. RAČUN ST.
17548 — NAROČNINA: ZA ČLANE
ZZD 2.— DIN MESEČNO — (24.—
DIN LETNO) — ZA DRUGE NA-
ROČNIKE 3.— DIN MESEČNO (36.—
DIN LETNO) — CENE OGLA-
SOM PO DOGOVORU — LIST
IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO II.

LJUBLJANA, SOBOTA, 20. AVGUSTA 1938.

Štev. 33.

Življenje nas je klicalo

ZZD je vstopila v življenje, ker jo je klical čas. Naše slovenske delavske razmere so klicale po novem programu, pa tudi po novih metodah v boju za delavske koristi. S propadom starih ideologij in teorij o srečni človeški družbi so tudi vsi naši delavski pokreti, ki bolj ali manj na njih grade, pričeli kazati znake ostarelosti in razkrajanja.

Poznavalcu življenja v naših strokovnih organizacijah je postajalo vsak dan bolj jasno, da se borci v njih oklepajo le še na videz nekih starih gesel, sami pa se po njih več ne ravnaajo. Življenje je razjedlo stare teorije, praksa je šla preko njih. V delavskih borbah je bilo zato nagradenih laži v veliki skrbi za proletariat, v borbah med delavskimi voditelji pa so bila vsak dan ostrejša prerivanja.

Zalosten je bil zato pogled, kako po več kot 40 letih delavskega gibanja raznih smeri v Sloveniji, isto ni moglo nikamor naprej. Ni si moglo ustvariti tal med tako revnim in delavnim narodom, kakor je naš. Od nad stotisoč zavarovanega delavstva, so ga vse organizacije ujele komaj dobro desetino. Devet desetini je šlo in hodi svojo pot in še ta deseta organizirana je z nekakim maloverjem zmigovala ob raznih strokovnih akcijah.

Zdi se, da nihče od Kreka dalje ni razumel duše našega naroda in se mu zato ni znal približati. Manjkalo je vsem pokretom prave življenjske povezanosti z narodnimi plastmi in mnogi so smatrali za svojo najbistvenjšo nalogo razdirati v njem v prvi vrsti pozitivne vrednote vere in nrvnosti. Narodu so se tako le še bolj oddaljili.

Industrijalizacija dežele in nevesel pogled na zanemarjeno delavstvo, sta odpirala za bodočnost slabe izgleda. Čakanje na iztrenjenje je postajalo vsak čas usodnejše. Slepota tistih, ki so bili pozvani, da z obema rokama zagrabijo za delo med katoliškim delavskim narodom na edino možnih osnovah borbenega katolicizma, je uničevala še to, kar so pretečena desetletja v tem oziru pozitivnega zgradila.

Tako je morala vstati ZZD. Če bi je ti ne bili ustanovili, ki so jo bili, bili bi jo drugi. Tako nujno je postala potrebna, da vrže življenje iz starih kolesnic v novo zdravo rast.

Hoteli so nas nasprotniki vseh branž razkričali za razdirače, za fašiste, za rasno gibanje, za kapitalistične trabante, za političen privesek. Čas je dokazal že v tem kratkem času ravno nasprotno.

Tako kakor nobena druga grupa, hodi naš pokret svojo strogo lastno pot, ki zajema neposredno iz življenja svojega lastnega katoliškega naroda. Tako kakor nobeden drugi ostaja naš naroden, zavedno slovenski, ostane borbeno katoliški za izgraditev družbe po njenih načelih in navodilih njenega učenstva, ostaja neizprosen protivnik krivicam, ki jih posameznik in družba naklada na ramena delavskega stanu.

Tako se je zgodilo, da mi nismo nikoli interesov delavstva stavili pod interese organizacije, kar se je dogajalo od strani naših tekmecev na pr. v tovarni »Semperit« v Kranju. Tako se mi v nobenem slučaju nismo zvezali s podjetnikom proti tekmeccem, kar se je od nasprotne strani zgodilo n. pr. v Konjicah. Tako mi nikoli nismo blatili katolicizma v svetu, kar delajo ostali brez izjeme. Tako doma nikoli nismo mogli o naših katoliških ustanovah in nastopih zapisati grde besede, ker jo srce ne prenese in ker bi bila pljunek v obraz zdravemu slovenstvu in zavednemu katolicizmu.

Tako rastemo sorazmerno mnogo hitreje od vseh starih pokretov z zavestjo, da bomo vse prerastli in zmagali v svojem boju za stan in družbo. Življenje nas je klicalo in mi se mu bomo oddolžili.

Za svobodno ali diktatorsko družbo?

Stiska je prispela do vrhunca

Materializem, ki se je v vsej moči razbohotil po naukih liberalizma in ki ga je kot vero v zgolj tostransko življenje utrdil marksizem, je nas vse razdedinil. Razdedinil nas je z odvzetjem božjega otroštva.

Ta dva družbena pokreta preteklosti sta nas vse izobčila iz duhovnega občestva človeške družine, ker sta to družino do temeljev razbila. Zato nismo nič več dediči tega občestva, nič več nam niso priznane pravice do njega. Vsak si naj pomaga sam, kakor ve, uči prvi. Nič ni mogoče pričakovati srca od nove skupnosti, dokazuje drugi. V tem je skupnost le ogromen stroj milijonov življenj, v katerega je posameznik vključen kot suženj.

Še nikoli zato stvariteljske mase niso bile tako brez pravic kakor poslednji čas. Oropali so jih tisti, ki so ob povdarjanju gole tostranosti znali vse časovne vrednote prevaranim ukrasti in jih zbrati v svojih rokah. Stiska je zato prispela do vrhunca.

Stiskani so celi stanovi

Bili so časi, ko je moralna in materialna beda zasegla navidez le neznamen del družbe, takrat še ne tako številno močno industrijsko delavstvo. Mnogi so mislili, da bo tam obstala. Toda ni. Kakor umazana reka se razliva in izpodjeda življenje vseh stanov.

Tako ni več stiskan samo poedinec, ne samo en stan, ampak so med škripajoče kolesje zašli vsi stanovi, ki žive od svojega dela. Kakor v stiskalnici je človeška kri: kapitalizem privija od zgoraj in odnaša sadove dela, marksizem izpodrezava korenine in sadove dela od spodaj. Predno je žetev, je njegova mlačev končana. Od obeh strani toliko napovedana sreča bo od žeje poginila na suhih tleh.

Rešiteljica Cerkev

Modro dalekovidno je zato opozarjala Cerkev v preteklosti, zasmehova-

na od liberalizma in socializma, na neizbežno bodočo stisko. Kako preudarno je premotrila sedanje dni in zamislila v skladnosti z večno veljavnimi moralnimi načeli o pravici in ljubezni v rešitev stiskanih stanov nov, organsko izveden stanovski družaben red.

Ne, človeka v družbi ni mogoče reševati kot poedinca in ni ga mogoče osrečiti kot mrtve člen v verigi neke zgolj gospodarske skupnosti. Utopija je bil liberalizem, prevara marksizem. Le stisko od poedinca do sklenjenih mas sta ustvarila.

Razbil je prvi občestvo in ga razkosal. Uničil je skupnost interesov in duha vzajemnosti. Razvezal je človeške gone in jih pogнал v uničujočo tekmo. Razbite ude občestva je drugi hotel strniti kakor mrtve dele stroja v enotno masovno skupnost. Hotela sta ta dva pokreta ustvariti srečno družbo, ustvarila pa sta le njen spačen obraz.

Organsko zgrajena družba

Treba je drugačne zamisli, ki veže koristi poedinca in celote in v občestveno življenje za njegovo ureditev uvaja med oba še vmesne in človeške narave organsko zrasle člene.

Poedinca je treba včlaniti v skupnost, a tudi skupnosti je treba vzeti pečat brezduhovne mase in jo razčleniti v stanove. Dalje bo videl stanovski človek, daleč preko svojih osebnih koristi, ki mu ne bodo neposredno zapirali vstopa v kraljestvo objektivne pravičnosti.

Pravičnejši, objektivnejši bo zato v svoji presoji o pravicah in o dolžnostih drugih stanov. Nikoli namreč ni človek tako ozkosrčen, če brani koristi skupnosti, kakor če brani samo svoje. Izključena je zato tista nepremostljivost v interesih, ki sedanjo družbo po neki notranji nuji deli v dva bregova. Tako vstaja tudi smisel za skupnost in neke vrste širok razgled na svet in

spoznanje, da je stanovom brezpogojno potrebna harmonija interesov. Tu, ko več ne govori oseba in strast, dobi prostor razum in ta po vesti odločujoč ustvarja prostor pravici. Dva bregova gineta, družba se spaja zavestno in hote v harmonično celoto.

Za svobodo stanov

Zavedamo se v polni jasnosti, da je to soglasje možno le na modro in pravično urejenih stanovih samih. Dobro urejen stan bo varval svoje člane mnogo lažje kot sedanja neorgansko zgrajena družba. Mnogo lažje bo oskrbel za svojo pravilno ureditev, ko bo zajemal iz sebe, kakor ga sedaj dirigirajo nekateri od zgoraj. Na proizvodnjo bodo dobili drugačni vplivi svojo moč. Drugi momenti bodo usodno spremenili sedanji krivični način delitve dela in dobička. Drugi vidiki bodo odločilni za vzgojo in razčlenbo stanovskih plasti.

Če pa naj stan raste iz sebe, mora rasti le na osnovi velikih svoboščin in širokih pravic, ki morejo imeti le eno omejitev: koristi celotne družbe, ki jih varuje njena zakonita oblast. Rasti pa more tudi samo na popolni preukrenitvi naše dosedanje miselnosti, ki je po časovnih tokih zastrupljena in pre malo krščanska.

Z organsko stanovsko rastjo družbe smatramo zato vsako — tudi fašistično — diktaturo nezdržljivo. Zares krščansko stanovništvo ni fašistično - osebno, ampak je svetovnonazorno katoliško-občestveno.

ZZD gradi na teh osnovah. Zameta zato diktaturo proletariata in kapitala in vodi vztrajno borbo za novo organsko zgrajeno družbo na osnovi svobodnih stanov po načelih katolicizma.

ZZD je katoliška in njen ideal je svobodna stanovska družba.

Na celi črti z narodom.

S povišanjem plač še ni rešeno delavsko uprašanje

Delavsko blagostanje je odvisno od življenjskega standarda, ki je različen za posamezne države, dežele in pokrajine. Tako se tudi pri nas to ne da ugotoviti za celo državo, kajti kultura dežele, organizacija delavstva in njegove potrebe so tako različne, da bi morali študirati standard slovenskega delavca popolnoma zasebno. Zato pa manjkajo potrebni podatki. Lahko pa trdimo, da je standard potreb slovenskega delavca enak onim v zapadni Evropi, kajti naš delavec ne živi samo za hrano in obleko, temveč ima tudi svoje kulturne in higienične potrebe, kar ga posebno dvigne nad ostalimi delavci v državi.

V zadnjem času opažamo ne samo pri nas, temveč na celem svetu nagli skok cen in to pred vsem skok cen življenjskih potrebščin, kar je povzročalo v delavskih vrstah vznemirjenje in zahtevo, za sorazmerno vzvišanje mezd. V nekaterih državah je prišlo vsled tega celo do večjih socialnih motenj, kar je povzročevalo še večji ne-

mir na gospodarskem polju. To se je posebno opazalo lansko leto v Franciji, Angliji in Ameriki. V vseh treh državah je naglo poskočila cena življenjskih potrebščin, kar pa je treba tudi pripisati zmanjšanju števila nezaposlenih delavcev in slabim žetvam prejšnjih let. V Nemčiji se pa nasprotno ni to tako občutno opazilo, kajti plače in potrebe delavca so bile zvedene na tisti minimum, ki ne pokazuje nobenih posebnih perturbacij v razvoju porasta ali znižanja plač v razmerju z cenami.

Leto	Nem.	Franc.	Bel.	Ital.	Angl.	S.A.D.	Jap.
1933	79	102	90	83	65	67	37
1934	79	102	86	80	59	59	33
1935	79	101	65	77	57	60	31
1936	79	107	63	70	59	62	32
1937	79	112	71	70	61	70	34

Iz gornjih števil opažamo velik skok plač v Franciji in Ameriki, kakor tudi velikansko razliko med Francijo in Japonsko. V Franciji so bile od leta 1936 izvršene velike socialne reforme,

ki so povečale plače, vpeljale 40 urno tedensko delo itd. To je seveda imelo tudi svoj vpliv na gospodarski razvoj države, kajti industrija ni mogla ta nagli skok zlahka preboleti. Vsled tega opažamo, da od srede 1936. pa do konca 1937. ni prišlo do tistega sorazmernega povečanja plač z povečanjem cen življenjskih potrebščin kakor se je zgodilo v drugih državah, kajti tukaj so se povečale plače za 80% medtem ko so se prehranjevalni stroški povečali samo za 30%. Značilno pa je, da to povečanje plač ni kakor bi se na prvi pogled mislilo, resnično povečalo delavski dohodek v taki meri kakor bi iz gornjih števil pričakovali, kajti delovni čas z upeljavo 40 urnega tedenskega dela je padel od 48,5 v 1936 letu na 40,4 v letu 1937 in februarja letošnjega leta že na 38,9.

V tem leži tudi glavni vzrok, da se socialni položaj delavstva ni izboljšal v pričakovani meri, kajti vsled zasto-

(Nadaljev. na 2. str. zgoraj!)

(Nadaljevanje s prve strani.)

ja v gotovih industrijah in nepovečanja delavnega kapaciteta istih se je zgodilo, da je delavec delal tudi samo po nekaj ur na teden. To nam tudi potrjuje statistika narodnega dohodka:

Leto:	Nemčija Mrd. Rm	Francija mrd. ffrs	Anglija mil. fst	Amerika mil. dol.
1935	73.0	198	5.216	67.0
1936	77.9	208	5.449	78.0
1937	83.7	210	5.562	79.0

Takoj pade v oči, da se je v Nemčiji, vključno padanju realne plače v času od 1932 do 1937 povečal v precejšnji meri nacionalni dohodek. Nasprotno pa opažamo, da v Franciji in Ameriki, kjer so se plače povečale, da se ta ni v tem razmerju povečal, nasprotno, da beleži zelo majhen napredek.

Najslabši položaj delavca pa je vse-kakor na Japonskem kjer so plače v stalnem padanju, med tem ko so prehranjevalni stroški v stalnem porastu. To je seveda posledica težke obremenitve naroda v vojne svrhe.

Splošno se opaža v svetu radi silnega oboroževanja velik skok cen in nerazmerno povečanje plač, kar še bolj pritiska na splošno gospodarstvo, tako, da nekateri vidijo v tem že novo krizo, ki bo v kratkem zajela ves svet.

Z raznimi sredstvi se skuša držati to zmedo v nekakšnem ravnotežju in urediti s tem v zvezi delavsko vprašanje. Povečanjem plač in z drugimi sličnimi ukrepi pa se ne bo ničesar doseglo, če se to napeto stanje ne uredi in se z novim resničnim sporazumevanjem med državami ne vrne k svobodni trgovini, k izmenjavi blaga po naravnih zakonih in potrebah narodov.

Anarhisti in komunisti

Pri poročilih o atentatih večinoma slišimo, da so bili storilci teroristi anarhisti ali komunisti. Te tujke so ne samo našemu delavcu, temveč tudi večini izobražencev vsaj do gotove meje po njih političnem pomenu nejasne.

Anarhija pomeni brezvladje, in so potem takem anarhisti ljudje, ki nasprotujejo sleherni politični oziroma državni upravi in oblasti. Idejni oče anarhizma je bil Francoz Proudhon, čigar učencev je bil Marx. Kakor anarhizem tako je tudi marxizem utopija ali izmišljotina, torej nauk, ki temelji na idejni zmoti. Cilj anarhizma je postavitve zgolj gospodarske uprave nad družbo, torej aparata, ki urejuje gospodarsko življenje na podlagi načela enakosti, dočim bi naj bil človek v svojem ostalem družabnem življenju in udejstvovanju popolnoma svoboden in bi ga pri uživanju te osebne svobode ne smele ovirati nikakšne postave. Anarhizem kot nauk je torej materialističen, ker priznava samo gospodarske vrednote, a duhovne kratko in malo zanika. Ideal anarhizma je brezvladje, v katerem pa samo ob sebi razumljivo morata vladati nered in samovolja.

Že sam Marx je ugotovil neosnovanost tega nauka in ga je v toliko popravil, da predvideva v svojem političnem programu državno oblast, ki jo imenuje diktatura proletariata; v resnici je to diktatura komunistične stranke, ki s svojo vladavino vzpostavlja in omogočuje ureditev družbe na materialističnih načelih enakosti. Dejstvo, da ta načela v Rusiji kljub dvajsetletni diktaturi niso mogli sprovesti, dovolj dokazuje, da je tudi marxizem utopija kakor anarhizem, iz katerega izvira.

Glede praktičnega udejstvovanja anarhistov se ti delijo z ozirom na taktiko, to se pravi po vprašanju kako priti do postavljenega cilja, v razne, več ali manj blazne skupine.

Najmanj nevarni so tolstojanski anarhisti, ki hočejo svoje iluzije uresničiti z duhovno revolucijo brez akcij, zato je tolstojanski anarhizem pravzaprav v večji meri nekakšna verska poganska ločina kakor socialno politični pokret. Večinoma so njegovi prestasi vegetarijanci in je njih nauk obdan z misticizmom (tajinstvenostjo), ruskim step; kot nasprotniki sleherne oblasti so pomagali boljševikom pri razkrojevanju Rusije, ali ko je ta prišel na oblast in so nasprotovali tudi njemu, jih je kmalu iztrebil, kar ni bilo težko glede na njihovo neodpornost.

Anarho sindikalisti vidijo svoj cilj v odpravi politične oblasti in gospodarski upravi, ki naj jo izvajajo anarhistične strokovne organizacije. Anarho komunisti so komunistom najbližji; tudi oni hočejo po svojem programu uvedbo kolektivnih gospodarstev, po primeru boljševiških kolhozov seveda z razliko, da odklanjajo sovjetsko oblast. Razen tolstojanskih so vse skupine, skupnice in odenki anarhistov kakor tudi komunisti obenem tudi teroristi, to se pravi, da zagovarjajo uporabo sile in zločina za doseg svojega cilja.

Večina atentatorjev je iz vrst anarhistov, ker so ti za vsakovrstni teror, medtem ko komunisti individualni teror teoretično zavračajo in zagovarjajo le teror od njih nahujskanih množic, s čim se hočejo izogniti odgovornosti, za svoja dejanja; če drugače ne morejo, izvršujejo svoj teror »v imenu množic« ali podtaknejo svoja dejanja anarhistom. Anarhistične čete barcelonske rdeče vlade so sestavljene večinoma iz zločincev — razbojnikov in morilcev, ker je notranje razpoloženje teh ljudi v sorodstvu z komunističnimi in anarhističnimi cilji.

V moralnem oziru je torej med anarhisti in komunisti le ta razlika, da se anarhisti s svojimi zločini ponosijo, dočim jih komunisti izvršujejo na skrivaj in se obenem še bahajo z nekakšno proletarsko poštenostjo.

Jugoslovansko delavstvo beži pred rdečimi demagogi

Kmalu bo dvajset let, odkar obstoja Jugoslavija. Takrat je rdeči val marksizma zajel tudi našo državo, ker so rdeči demagogi znali s spretnimi lažmi delavstvu obljubljeni rdeči raj. K sreči je bil naš narod dovolj bistroumen in ni sledil marksizmu v takšni meri, da bi ta mogel priti na oblast, kakor se je to zgodilo za nesrečo samega naroda v Rusiji.

Naši marksisti so se zaradi tega zadovoljevali s tem, da z ene strani rujejo kakor krt pod zemljo in izpodkopljejo temelje družbe, z druge jim je pa uspelo, da so se vrinili v socialne ustanove našega delavstva, ker so ji te bile poklonjene od reakcionarnih režimov, katerih nesocialnost je bila tako očitna, da so si ti bili sami na jasnem, da ne bodo mogli dobiti vpliva in zaupanja med delovnim ljudstvom. Zato so enostavno vse te ustanove izročili rdečim demagogom, da gospodarijo z njimi v njihovem imenu. Obe strani sta imeli od tega koristi, samo delavec je bil tisti trpeči del, ki je nosil na svojih ramenih breme zadovoljstva reakcionarnega liberalizma in njegovega rdečega repka, ki ni bil niti zvest svojemu gospodarju, temveč je njegovo zaupanje uporabljal le zato, da rije v družbi naprej v smeri svojega zločinskega cilja in svojim nekvalificiranim voditeljem pomaga do dobičkanosnih stolčkov. Razumljivo je, da ljudje z marksistično-brezbožniško ideologijo ne morejo poznati čuta odgovornosti napram delavstvu, za katerega trdijo, da zastopajo njegove gospodarske in kulturne interese, če je njihovo gospodarsko stremiljenje izraz sebičnosti in njih kulturni ideal oboževanje gmote.

Delavstvo po vsem svetu vedno bolj vidi lažnost njihovih obljub. Kakor je boljševiška oblast v Rusiji jela odpirati oči bednemu ruskemu mužiku, tako prihaja tudi delavstvo v Jugoslaviji vedno bolj do prepričanja, da je treba z marksizmom in njegovimi nosilci temeljito obracunati. Rdečkarji sami so tisti, ki s svojim delovanjem delavstvu nehoti pokažejo resnico.

Naši slovenski marksisti kaj radi farbajo delavstvo z izjavami, da je v ostalih krajih države vse delavstvo kompaktno za njimi in jim naj zaradi tega slede tudi slovenski delavci. Resnica pa je ta, da na Hrvaškem, v Bosni in Srbiji delavstvo zapuša vrste rdečih strokovnih organizacij URS-a in brez vsakega pritiska ali nagovarjanja prestopa v vrste Jugorasa. Kot dokaz resničnosti naših navedb služijo tozadnevne vesti novosadskega lista »Dan« in belgrajske »Samouprave«. Razen tega hočemo naše navedbe še dokazati z objavljenjem izjave zaupnikov rdečega URS-a v Varaždinu, ki so pristopili v Jugoras:

Podpisani bivši zaupniki URS-a v tovarni svile v Varaždinu, ki smo prestopili v Jugoras, izjavljamo:

1. Prestopili smo v Jugoras po lastni volji in sklepu ter odločno odklanjamo vsak ugovor, da nas je k temu kdorkoli nagovarjal, niti je to storil naš tov. Avgust Matjašič, kakor mu je to ob neki priliki predbacivala tov. Angela Novaković.

Jugoras, Jugoras kakor v psovkah nad nami kriče, v Belgradu pa prosijo okrog njega kleče.

Lenina. To pa ga je še bolj grizlo. Prijatelj, ki so se mu izneverili, je bolj sovražil kot carja samega. Iz tega časa je njegov strankarski drug Šapavalov zapisal: »Lenin je divjal po sobi z vzbočenimi prsi, pripravil udariti in se zoperstaviti. Opazoval sem mišice njegovih rok, ki so se napejale, njegovo hojo in izraz obraza. Prislunhil sem besedam, iz katerih je zvenela železna volja in si mislil: »Kako se je pač spremenil v teh letih!« Obupal pa vendar še ni. Denar sem, denar in zopet denar, vseeno kdo ga da, vseeno kako ga pridobiti. Samo denar, da izsilim končno zmago.«

Bodoča sovjetska ministra Šemahov in Litvinov sta končno našla denar. V Tiflisu so ga ukradli. Torej ropati je bilo treba za vzdrževanje revolucionarjev v inozemstvu.

Dasi je Lenin živel v pomanjkanju, ni izpustil vodstva iz rok. Na zborovanju ruskih komunistov v Parizu je bilo povedano, da je v strankini blagajni komaj 30.000 frankov. Kako s to malenkostjo razbiti carski prestol? Teoretično je bila zveza boljševikov v inozemstvu razpuščena. Lenin je protestiral, a vendar ostal na čelu stranke, ki je ostala brez članov. Uljanov je ostal popolnoma osamljen boljševik v glavnem mestu Francije.

Sedaj se je sam sebi prepuščen revolucionarni general vrgel na versko filozofijo. Svoji obupni zagrenjenosti in brez-

2. Prišli smo sami do prepričanja, da URS ni ščitil interese delavstva niti tedaj, ko je razpolagal z njegovim zaupanjem. Takrat so se poedinci povzpeli na vodilna mesta. Navajamo primer Polana in Ostermana, ki sta šla raje delodajalcu na roke, kakor da bi se spomnila svojih tovariških dolžnosti. Te ljudi vodstvo URS-a ni nikoli klicalo na odgovor, čeprav se je vedelo, da je Polan ob priliki sklepanja kolektivne pogodbe po URS-u delodajalcu pred tovariši zaupniki javno izjavil, da je delavstvo zadovoljno in da nima nikakršnih zahtev.

3. Delavstvo se nahaja danes v težkih gmotnih razmerah. Prepričali smo se, da URS ne more pomagati in zato smo se odločili, da prestopimo v Jugoras, ker smo prišli do trdnega prepričanja, da je mogoče delavstvo zaščititi pred izkoriščanjem delodajalcev samo, če se spoštujeta zakoni in zakonske uredbe in če bodo delodajalci k temu primorani, kar edino lahko stori Jugoras, ki vodi stvarno in ne fantastično politiko.

4. Prosimo tov. Čorka, predsednika zaupnikov URS-a, da to našo izjavo prečita na prvi seji zaupnikov, da bi s tem odpadel od nas sleherni sum, da smo prestopili v Jugoras po nagovarjanju. Mi smo se tako opredelili, ker smo duševno dovolj krepki in zaradi tega neodvisni od tujih vplivov. Na naši poti nas vodi izključno dobrobit in napredek delavstva. Ni nam za čast; mi smo delavci in delavci hočemo ostati.

S tovariškimi pozdravi
zaupniki industrije svile d.d. v Varaždinu.
30. junija 1938 v Varaždinu.

Slavko Bregović, s. r.
Josip Vitez, s. r.
Matjašič Avgust, s. r.

Iz izjave vidimo, da so rdeči URS-ovci v drugih krajih države delali isto, kar delajo tudi pri nas. Vpijejo na ves glas proti nam, da bi s tem zakrili svojo nedelavsko politiko in obenem še držali delavstvo pod svojim vplivom z lažnimi obljubami in lepo zvenečimi gesli razrednega boja. Kadar to več ne vleče, pa posežejo po čisto navadnih spletkah. Navesti hočemo primer, ki jasno pokaže, da jim ne gre za interese delavstva, temveč le zato, da bi delavci verjeli, da so samo oni v stanu jim priboriti boljši kosček kruha.

V tovarni »Semperit« v Kranju je prišlo do mezdnege gibanja. Ko so bila pogajanja med zastopniki strokovnih organizacij in podjetjem že določena, so šli rdeči dan poprej se brez vednosti ostalih organizacij pogajati s podjetjem, sporazumeli so se z njim in sestavili mezno tarifo. Pogajanje za hrbtno in izigravanje drugih strokovnih organizacij je pač jasen dokaz, da se jim ne gre za uspeh delavstva, temveč za uspeh rdečih radi povečanja njihovega ugleda med delavstvom.

Prepričani smo, da bodo tudi slovenski delavci kmalu sprevideli smisel rdeče taktike in lažnim demagogom obrnili hrbet ter uvideli, da je njih mesto samo v Zvezi združenih delavcev, ki se bori za stvarne pravice delavskega stanu.

SOVJETSKA RUSIJA ZGODOVINA REVOLUCIJE

(37) Od 1917—1922

(Nadaljevanje.)

Po neuspehih jih je pa tolažil: »Junaški moskovski proletarijat je dokazal, da je mogoča aktivna borba, nova oblika akcije je stala pred tako silno nalogo, da jo seveda ni bilo mogoče na mah rešiti. Še daleč ni pokazala vse svoje dolžine in širine. Treba je razumeti, kako zopet preiti v ilegalnost.«

Vse je bilo zaman, v Moskvi je gospodoval general Dubasov in boljševiški osrednji odbor pod vodstvom Lenina je bil razkropljen. Nekoliko pristašev je še izkpravelo za svoj ideal, Uljanov pa je bežal na Finsko. Tam je »korajžno« pisal (saj je bil vendar 50 kilometrov od glavnega mesta): »Japonska vojna je prinesla granato, neka tovarna je postavila avtomatično puško na trg... Mi moramo in moremo napredujočo tehniko izkoristiti v svoj prid, delavske bataljone poučevati, kako naj v masah izdelujejo bombe, sebi in nam preskrbeti zaloge razstreliva, užigalnih vrvic in avtomatičnih pušk.«

Drugim je Lenin hotel potisniti orožje v roko, sam pa se mu izogibal, saj bi moglo eksplodirati. Njegovo življenje je bilo zanj predragoceno, ni mu pa bilo mar življenja svojih pristašev, zanj, za »Führerja« naj riskirajo vse.

Ko so mu finska tla postala nevarna, je revolucionarni junak zopet bežal, to pot v Stockholm, kjer se je na kongresu ruskih socialnih demokratov prepisal s svojimi sodrugi. Pozneje se je zopet pojavil na Finskem, kjer je zlasti rohnel nad svobodnejšo agrarno reformo, ki je bila na vidiku v Rusiji in pa, ker so se sodrugi udeležili volitev v dumo. Vsak tak pojav more njemu samo škodovati, ker če bo car omogočil znosnejše razmere, ne bo on nikdar prišel na krmilo. Zato pa proč z vsakim izboljšanjem, vse pobijati, kmeta pa tembolj podžigati za revolucijo. Nezadovoljstvo mora ostati in se še povečati. Uljanov ni imel namena, da bi s pomočjo glasovnice za novo ustavo skušal državljanom priboriti boljše življenjske pogoje, pač pa z granatami razstreliti carski prestol, da bi potem on kot ljudski car svoje rojake osrečeval na svoj način.

Da doseže že začetni cilj, je zopet odšel v Zenevo, kjer je izdajal boljševiški list »Proletarijce«. Pred revolucijo 1905. je imel Uljanov dosti prijateljev, ki so svoje denarnice radevolje odpirali za Leninove ideje in tudi dosti žensk, ki so tiskovine tihotapile v Rusijo. Zdaj je postalo drugače. Njegovi prijatelji so pričeli dvomiti nad svojim »Führerjem«. Kaj če so se njegovi oboževalci zmotili, saj je druge vedno pošiljal v ogenj, sam pa se vsem nevarnostim previdno izogibal?

Vedno bolj prazno je postajalo okoli

mejnemu sovražstvu je dal duška v novi knjigi »Marksizem in Empiokriticizem«, v kateri na surov način zasmehuje vsako verstvo. Iz vsake vrstice je razvidna njegova oblastnost. Kar on trdi, to mora za vsakogar veljati kot dogma.

Uljanov je sanjaril, da mu bo ta knjiga denarni vir, razpečanih pa je bilo komaj 300 izvodov. Z vsakim dnem se je njegovo materijalno gorje stopnjevalo. K temu pa še vse mirno v Rusiji!

Nepričakovano je posijal svetel žarek v ta obup; ministriški predsednik Stolypin je bil umorjen. Miljukov je kritiziral carja. Vlada je celo dopustila, da je v Moskvi izhajal boljševiški časopis, ki je prinašal mnogo Leninovih člankov. Leta 1911. so se pričele zopet stavke večjega obsega kot protest, ker je bilo v Sibiriji več delavcev ustreljenih. Nastopilo je revolucionarno ozračje, prav kakor leta 1905. Uljanov se je oddahnil. Ob zadnjih volitvah pred vojno je bilo v dumo izvoljenih celo šest boljševiških poslancev. Z veselim srcem je Lenin odpotoval v Prago, kjer je s 25 pristaši boljševiško stranko na novo organiziral. »V Rusiji vlada prijetno revolucionarno razpoloženje«, je takrat zapisal. In teh 26 mož naj prežene carja, ki razpolaga z velikansko armado in mogočno policijsko silo?

Uljanov ni poznal šale. Da bi bil bliže domovini, se je naselil v Krakovu.

(Dalje prih.)

Z delavskih bojišč

Iz centrale

Sporočamo vsem podružnicam, ki žele, da bi prišel predsednik centrale tov. Preželj na njihove sestanke, da je zaradi obolenja zadržan.

Izlet v Gorico in Trst

Odpotujemo v soboto, dne 27. avgusta popoldne iz Ljubljane. Vrnemo se v nedeljo, dne 28. avgusta pozno zvečer v Ljubljano.

Stavbinci pozor!

Ako delavec ne dobi takoj ali v redu izplačanega zasluga, se navadno, ne da bi predhodno zaslužek zahteval sam, ali prosil za intervencijo obratnega zaupnika, obrne takoj na Delavsko zbornico. Tako večkrat iz majhnih napak, ki bi se dale mimogrede urediti, nastanejo dolgotrajni in nepotrebni spori.

Zato naj delavci vsak nastali spor skušajo urediti direktno s podjetjem ali pa potom obratnega zaupnika; šele če bi bilo to brez uspeha naj se prizadeje obrne na organizacijo in Delavsko zbornico.

Obratne zaupnike imamo zato, da se jih tudi poslužujemo!

Novo mesto —

Stranska vas

Tudi pri nas se zavedamo, kaj se da doseči s strokovno organizacijo. Večina nas je tesačev in gozdnih delavcev. Naše razmere so nas prisilile, da se organiziramo. V nedeljo dne 28. t. m. bomo prišli vsi na sestanek ob 1/2 3 uri v gostilno »Kmet«. Obravnavali bomo najvažnejše stvari t. j. zakon o zaščiti delavstva. — Za enkrat smo še priključeni podružnici Novo mesto, sestanke pa bomo imeli redno v Stranski vasi.

Naklo

Postavil smo si trdnjavo. V nedeljo dne 14. avgusta se je vršil ustanovni občni zbor ZZZD v Naklem. Udeležba je bila za začetek povoljna. Med drugimi so se udeležili občnega zbora č. g. kanonik Šimenc in g. kaplan Pogačnik ter prijatelji našega pokreta, predsednik prosvetnega društva Križaj in predsednik fantovskega odseka g. Mariniček Vinko in vsi kršćansko misleči delavci. Centralo je zastopal tov. Luzar. Po poročilu pripravljalnega odbora je spregovoril tov. Luzar o namenu in pomenu organizacije slovenskega delavstva in pozval članstvo naj bodo apostoli naše organizacije. Nato so sledile volitve odbora. Soglasno so bili izvoljeni: za predsednika tov. Gogala Franc, za blagajnika tov. Križaj Jernej in za gospodarja tov. Poklukar Ciril. V nadzorstvo sta bila izvoljena tov. Tiringar Martin in Kozel Katarina.

V odboru so sami agilni delavci, ki so se že uspešno udeleževali in smo zaradi tega prepričani, da bo naša podružnica v dobrih rokah. H koncu je spregovoril še č. g. kanonik Šimenc, ki je dejal, da je kot duhovni pastir naše fare izredno vesel, da smo se delavci sami organizirali za borbo proti valu komunističnega strupa in izrazil željo, da bi besede tov. Luzarja res padle na rodovitna tla. Z ustanovnega občnega zbora smo se razšli z obljubo, da bomo v borbi za pravice slovenskega katoliškega delavstva nepremagljivi.

Gorje pri Bledu

Naša podružnica ZZZD deluje sicer tiho, toda toliko bolj vztrajno. Občni zbor, ki se je vršil v maju je nanovo izvolil stari odbor s predsednikom tov. Poldom na čelu. Zdaj, v času redukcij pri KID je organizacija še v več slučajih posredovala in uspela. Veselimo se zlasti, da je centrala v tako tesnem in prisrčnem stiku s kmečko zvezo, saj morata tesneje sodelovati zlasti kmet in delavec, če hočemo doseči rešitev socialnega vprašanja. Zato pa vsi v organizacijo ZZZD, ki je začrtala kot nobena druga, skupno pot vseh delavskih stanov.

Videm ob Savi

Ali naj postanemo strelcov zastopnikov podjetja?

Po dolgem času in vseh pripravah smo imeli v sredo 10. t. m. ustanovni občni zbor, katerega se je udeležil kot zastopnik centrale tov. Luzar iz Ljubljane. Udeležba je bila sijajna. Delavstvo je prišlo do prepričanja že ob zadnjem sestanku, ki smo ga imeli preteklo nedeljo, da so nam potrebne strnjene vrste.

Podjetje je zastavilo vse sile, da bi organizacijo onemogočilo, ampak kljub naporu polirjev, katerim je organizacija prav trn v peti, jim to ni ratalo.

G. Bonač, lastnik bodoče tovarne, katera se tu gradi, je s svojim inženjerjem obiskal zgradbo. Ugotovil je, da se ne dela po načrtu in, da je za betonirane stebre preslab material. Posledice njegovega opomina so bile, da so gospodje polirji odpustili več delavcev z motivacijo, da so oni krivi tega. Med njimi so tudi družinski očetje, ki so s tem zelo prizadeti. To je dalo tudi pobudo za organizacijo in le par jih je, še, ki stojijo ob strani, vsi drugi pa smo strnjeni ramo ob ramo v prepričanju, da bomo preprečili nakane podjetja oziroma njegovih zastopnikov.

Novo mesto

Pretekli teden je vložila naša podružnica prošnjo na mestno občino radi zvišanja plač občinskim delavcem. Upamo, da bo prošnja na občinski seji ugodno rešena.

V nedeljo ob 10 sestank v Rokodelskem domu.

Pridite polnoštevilno!

Preska—Medvode

Organizaciji niso potrebne številke, ampak borci.

V ponedeljek 15. t. m. smo imeli dobro obiskano sestanek v Prosvetnem domu, kjer nas je obiskal kot zastopnik centrale tov. Luzar iz Ljubljane in nam obrazložil pomen in namen organizacije. Njegovim izvajanjem smo z zanimanjem sledili, posebno, ko je poudarjal, da s članom, ki pristopi v organizacijo le iz strahu ali iz sebične želje po lastnem blagru, ne moremo računati na lepšo bodočnost delavstva in procvit naše organizacije. So namreč tudi taki, ki poznajo organizacijo samo takrat, ko jim mora ona nuditi, kakršnekoli dobrote, drugače pa stojijo ob strani ne meneč se za organizacijo ali organizacijsko dolžnost. Ne plačajo članarine in živijo iz dneva v dan. Taki so po naših računih polovičarji in nezavedni slovenski delavci oz. člani ZZZD. To pa velja posebno pri nas. Kljub agitaciji ni bilo mogoče vsega delavstva spraviti na sestanek, še manj pripraviti do tega, da bi plačali članarino. Danes pa ko vidijo, — da se nudi zaslužek in da je ZZZD prva na mestu, — rinejo vsi v naše vrste, tudi taki, ki so bili prej naravnost proti naši organizaciji.

Seveda, če bi mi pobirali vse delavce brez ozira na njihovo zanesljivost in zavednost, bi nas bilo že veliko več. Ampak mi se držimo pregovora »Povej mi s kom se družiš in jaz ti povem kdo si!«

Mislinje

Zahvaliti se moramo centrali, ki nam je pregnala strah iz srca. Napovedana je bila redukcija delavcev in smo radi tega z žalostnim srcem gledali v bodočnost. Na sestanku, ki smo ga imeli v nedeljo 7. t. m. in na kateremu je govoril kot zastopnik centrale tov. Luzar iz Ljubljane nam je pa ta povedal, da redukcije ne bo. To je dalo tudi korajžo nekaterim mlacnem, ki so dosedaj le s težavo plačali članarino in so prav tisti danes z organizacijo najbolj zadovoljni, kar dokazuje dejstvo, da plačajo članarino ravno tako kakor vse drugi za tri mesece v naprej.

Sestanka se je udeležil tudi tov. Zajc iz Velenja, kateri je govoril za delegatom centrale in nas spodbujal k organizaciji in zavesti do nje. Odločili smo se, da bomo šli vsi na tabor na grad pri Slovenjgradu in tam javno izpovedali ne samo svoje mnenje, ampak tudi svoje prepričanje.

Ljutomer

Kakor se je doznalo, se bo v kratkem ustanovil pripravljalni odbor ZZZD v Ljutomeru, katerega organizacija je za tamnošnje delavstvo in razmere res potrebna. K tej akciji želimo obilo uspeha in vsestransko razumevanje.

Opazovalec.

Iz Tržiča

Na naslov direkcije drž. železnic.

V ponedeljek dne 15. t. m. se je vozila iz Tržiča skupina delavcev in fantov v kroju z vlakom, ki prispe v Ljubljano ob 1/2 7 uri zvečer. Vlak je bil prenapoljen, da so ljudje stali kar na odbijačih, dočim je bil vagon II. razreda prazen. Nekoliko delavcev, ki niso dobili prostora niti na stopnicah, so se zaradi tega zatekli na hodnik vagona II. razreda. Sprevodnik pa je bil zelo nevljuden in jim hotel izstaviti doplačila za II. razred, čeprav so oni zahtevali prostor v III. razredu. Prosimo direkcijo drž. železnic, da napravi red in podučijo osebo, da mora postopati z vsemi potniki enako in se mi ne peljemo po železnici, da nekateri uslužbenci nad nami otresejo svojo kulturno nestrpnost.

Celje

Pri Sv. Jožefu nad Celjem so gg. misijonarji oznanili za 14. in 15. avgust dvodnevne duhovne vaje za delavke. Članice ZZZD smo smatrale ob tej priliki za svojo dolžnost, da se teh duhovnih vaj udeležimo v kar največjem številu. To smo tudi storile ter še pri drugih poagitarale za udeležbo. Odziv za duhovne vaje je bil zelo lep. Gg. misijonarji pravijo, da še za nobene duhovne vaje, odkar je bila romarska hiša spremenjena v dom duhovnih vaj, ni bilo toliko priglasencev kakor za te. Ker vse priglasenke niso mogle dobiti prenočišča v domu, smo po možnosti me iz Celja dale na razpolago svoja stanovanja in smo se pač malo stisnili v naših že itak skromnih stanovanjih.

Duhovne vaje je vodil č. g. Gregor Jože, ki nam vobče rad pri vseh delavskih zadevah pomaga. Gg. misijonarjem smo za njihovo naklonjenost delavstvu iskreno hvaležne.

Zlet v Gorico in Trst. Priprave za zlet so že skoro zaključene. Celjani bomo imeli svoj avtobus. Točno uro odhoda iz Celja sporočimo v Slovenju med celjskimi novicami. V Ljubljani se združimo z zletniki iz drugih krajev Slovenije.

Ta teden nas je obiskal g. kaplan Godina z Jesenic in smo se pogovorili o strokovnih organizacijskih zadevah. Pohvalil nas je, da smo v organizaciji napredovali. Mi pa vemo, da moramo še marsikaj zboljšati glede organizacije, kar bo v največjo korist nam delavcem.

GOSPODARSTVO

DRŽAVNO PODJETNIŠTVO (ETATIZEM)

Po svetovni vojni je postala vloga države v gospodarstvu vedno pomembnejša; zlasti prometna sredstva, rudniki, obrončarstva, kovinska in kemična industrija prihaja v posameznih deželah vedno bolj v roke države, ki se sama podjetniško udeležuje.

Isti slučaj je tudi pri nas, vsled česar so industrijske korporacije 4. t. m. sprožile vprašanje omejitve državnega podjetništva v naši državi in sicer v prvi vrsti v industriji, kajti privatna industrija smatra, da jo nova državna podjetnost v gospodarski produkciji ogroža. Država se vedno bolj zapleta v produkcijo, kar je posledica političnih prilik, ki zahtevajo, da v prvi vrsti upošteva potrebe državne obrambe. Privatna iniciativa sicer priznava potrebo, da država čim prej pride do naprav, ki so ji za njeno obrambo neobhodno potrebne, vendar smatra, da bi morala veliko število manjših poslov v konkretnih velikih programih pustiti privatni iniciativi.

Sprejeta je bila tozadevna resolucija, v kateri industriji zahtevajo, da trgovinsko ministrstvo skliče anketo, ki naj določi, katero industrijo se naj pospešuje v interesu države in kako se naj razmeji privatno in državno podjetništvo.

ZZD kot stanovska organizacija delavstva pozdravlja stremljenje, ki hoče omejiti etatizem, ker, čim bolj prihaja industrija v roke države, tem bolj se spreminjajo in se na novo urejujejo delovni pogoji za delavstvo ter obstoja pri tem nevarnost, da pridejo starejši delavci ob kruh. Vendar sprejemamo zahtevo industrijskih krogov z rezervo, v kolikor namreč ne tiči za tem stremljenjem zgolj težnja po povečanju in zavarovanju profita.

VSI NA TABOR okrožja ZZZD Velenje, ki se vrši v nedeljo 21. avgusta na Gradu nad Slovenjgradcem!

*

Letošnji ljubljanski velesojem se vrši od 1. do 12. septembra. Tovariši, ki pridete na obisk velesojem, zglasite se v naši centrali, da tako okrepimo vezi med centralo in podružnicami. Za velesojem je dovoljena na železnici polovična voznina.

*

Prosvetni tabor, združen s telovadnim nastopom fantov in deklet ter izbrane vrste iz Celja, se vrši dne 21. avgusta v Laškem.

Sestanki in zborovanja.

V SOBOTO, DNE 20. AVGUSTA:

PTUJ: ustanovni občni zbor ob 7 uri zvečer v dvorani gostilne Strossmayer.

V TOREK, DNE 23. AVGUSTA:

CELJE: članski sestanek ob 6 zvečer v Domu, Samostanska ul.

V NEDELJO, DNE 28. AVGUSTA:

SL. KONJICE: članski sestanek v običajnih prostorih.

SOTESKA: članski sestanek v Društvenem domu po 6 sv. maši.

DROBNE DOMAČE

Dve novi tovarni v Mariboru. Eno gradi g. Henrik Huter ter adaptira v te svrhe poslopje na Tržaški cesti, kjer bo tkalnica združena s krojaško delavnico. Drugo tovarno bo začel graditi na Tezmem g. Pinter blizu tovarne »Kovina«. Ta bo izdelovala stroje za tekstilno industrijo. Obrat bo imel večji obseg.

Smrtna nesreča kolesarja. Iz Celja se je peljal proti Laškemu neki tovorni avtomobil na katerega se je naslanjal rudar Anton Bračac ter se vozil na svojem kolesu tako naslonjen malo hitreje. V Tremerju je pripeljal z nasprotne strani osebni avtomobil. Bračac je padel ob tej priliki pod avto in si razbil lobanjo. Pripeljali so ga v celjsko bolnišnico, kjer je pa kmalu izdihnil.

Roparski napad. Posestnik Ivan Habjančič iz Lancove vasi je prignal par volov na živinski sejem v Ptuj in jih tako prodal. Ko se je vračal domov, ga je po poti napadel neznanec, ga udaril s palico in podrl. Napadalec je bil uren in mu izmaknil denarnico z večjim zneskom. Napad je prijavil orožnikom, ki so takoj uvedli preiskavo ter aretirali neke osumljence.

Velik kozolec zgorel. V Kozjem je zgorel kozolec, last kozjanskih občin. S kozolcem je zgorelo 70 mernikov žita ter 2000 kg slame in sena. Škoda znaša samo na stavbi 30.000 Din. Požar so najbrž zakrivilo otroci, ki se navadno igrajo pod kozolcem.

Vinska letina bo, kakor kaže v naši državi letos izredno dobra. Iz vseh krajev poročajo, da tako bogate trgatve kakor letos v naši državi še ni bilo in bomo pridelali menda okoli 4 milijone hl vina.

Dežnik v žepu. Slavko Vidošević iz Zagreba je izumil dežnik brez ročaja, da ga lahko nosi človek v žepu. Narejen je iz tanke gume. Dežnik se lahko natakne na poljubno palico, vendar se ga mora prej napihnuti.

Tatvine koles. Mihi Orehku je bilo v Ljubljani ukradeno 700 Din vredno kolo znamke »Orkan«. Kolo znamke »Peugeot« je bilo ukradeno Francu Borštnarju. Kolo je bilo rdeče prepletkano in vredno 2000 Din. V ljubljanski okolici je bilo prijavljenih nad 20 tatvin koles.

Otroka zadela v vodi kap. Romanca Frankovič, 3-letna hčerkica mojstra v tovarni »Semperit« v Kranju je pri kopanju prišla v deročjo vodo, kjer jo je zaradi strahu zadela kap in je umrla.

Žrtev poklica. V rudniški centrali v Zabukovci se je smrtno ponesrečil elektrotehnik F. Krnovšek. Prišel je v stik z visoko napetostjo; dasi toka takoj osvojen, zanj ni bilo več nobene rešitve. Pokojnik zapušča ženo in troje nedoraslih otrok.

Nesreča v kamnolomu. V kamnolomu v Paki pri Velenju je padel delavcu Vinku Vodeniku velik kamen in mu poškodoval drobno. Nezavestnega so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Nevarna avtomobilska nesreča se je pripetila v Šmartnem. Teško naloženi tovorni avto, last trgovca Lukmana iz Šostanja je zdrčal s ceste ter se prevrnil v 2 m globok jarek. Na avtomobilu je bilo 2000 kg raznega blaga ter 5 dalmatinskih krošnjarjev, katere je šofer vzel na avtomobil. Poškodovan pa se je pri prevrnitvi samo krošnjar N. Matišič, katerega so morali odpeljati v bolnišnico.

Nesreča na stavbi. Na novi stavbi v Robbovi ulici v Ljubljani je prišel 36 letni delavec Janez Menart v dotiko z električno žico, ki ni bila izolirana. Električni tok je delavca omamilo, da je obležal nezavesten. Menart ima pretresene možgane in je njegovo stanje skoraj brezupno.

Velika povodenj je nastala v Saleški in Mislinjski dolini. Ob izviri Pake se je utrgal oblak. Voda je prihrumela v velikanskih množinah po strugi in poplavlila njive in travnike, kjer je naplavila veliko množino grušč in peska ter tako uničila otavo in poljske nasade. Poleg tega je voda odnesla mnogo desk in plohov. Škoda cenijo na 2 milijona din.

Ladjedelnica v Senju je postala žrtev strahovitega požara. Ena ladja, ki je bila ravno pred dovršitvijo je zgorela ter vsi objekti ladjedelnice. Gasilci so se morali zadovoljiti z lokaliziranjem požara, ker je obstojala nevarnost, da se požar razširi na druga poslopja. Škoda je ogromna ali krita z zavarovalnino.

V Dalmaciji je te dni po 75 dnevih prvič deževalo. Poleg dežja je padala tudi toča, ki je v vinogradih napravila dosti škode.

Zveza fantovskih odsekov se zanima tudi za letski šport ter smo prepričani, da bo dosegla lepe uspehe.

Dr. Maček je v nedeljo vendarle odpotoval v Beograd, kjer so ga pričakovali voditelji Združene opozicije in nekaj občinstva. V sprevedu je bilo okoli 500 kmetov iz vse Jugoslavije; najbolj značilno pa je bilo dejstvo, da se je opazalo med občinstvom, ki je pozdravljalo doktorja Mačka, dosti stisnjenih pesti, kar pomeni komunistični pozdrav!

Zapisana pravica

K. Z. v J. Vprašate kako je z advokatskimi stroški, če se član OUZD pritoži na sodišče delavskega zavarovanja, kdo jih plača in koliko sme advokat zaračunati. Pravite tudi, da je advokat v Vašem kraju prejel baje za neko zastopstvo delavskih delegatov od D. Z. ca 30.000 Din. To, da so lepi denarci, s katerimi bi dva delavca celo leto preživela sebe in svoji družini, advokat pa jih je zaslužil »mimogrede«. V tem drugem slučaju se bomo za stvar zanimali, v prvem pa Vam za pojasnilo navajamo sledeč primer:

Sodišče delavskega zavarovanja v Ljubljani je prisodilo zastopniku nekega tožitelja, na pravnih stroških pavšalni znesek 500.— din, ne oziraje se na advokatsko tarifo.

Advokat se je pritožil na stol sedmoriče in zahteval odmero pravnih stroškov v smislu advokatske tarife. Na to pritožbo je napravil Okrožni urad v Ljubljani ugovor, v katerem je naglašal zlasti tole:

Sodišče delavskega zavarovanja ni vezano na advokatsko tarifo in to iz več razlogov:

1. Predvsem advokatska tarifa o postopku pred sodiščem delavskega zavarovanja sploh ne govori in se na ta postopek izrecno ne nanaša.

2. Sodišče delavskega zavarovanja ima kljub svojemu nazivu »sodišče« vendar čisto poseben značaj. Dejansko je to odbor, sestavljen iz interesentov socialnega zavarovanja, katerim predseduje redni sodnik. To sodišče je predvideno v zakonu o zavarovanju delavcev in posluje po posebnih določilih, ki so v mnogočem različna od civilnopravnih in kazenskopravnih določil.

Kakor zavarovanje, ravno tako je tudi postopanje pred sodiščem delavskega zavarovanja javnopravne narave, ker je pač urejeno z zakonitimi določili, ki spadajo

v upravo in ne v sodstvo. Naravno in logično je torej, da veljajo pri postopanju pred sodiščem delavskega zavarovanja ista načela in isti postopek, ki velja v upravnem postopanju, kjer se stroški postopka redno niti ne priznavajo.

3. Končno je treba pripomniti, da je plačevanje stroškov sodnega postopanja v § 168. zakona o zavarovanju delavcev rešeno na prav poseben način, in sicer tako, da član, ki s pritožbo ni uspel, ne plača stroškov postopka, ampak plača te stroške tudi v tem primeru urad sam. Uporaba advokatske tarife bi bila v tem primeru torej neupravičena in po zakonu nemestna.

Stol sedmoriče je pritožbo advokata zavrnil s sledečimi razlogi:

Pritožnik se pritožuje, da so bili njegovemu pravnemu zastopniku priznani nasproti Okrožnemu uradu zastopniški stroški samo v znesku 500.— din, namesto, da bi se stroški ob uporabi minimalne tarife za odvetnike odmerili tako, kakor jih je odvetnik zabeležil v priloženem stroškovniku. Pritožba ni utemeljena. Vprašanje stroškov v postopanju pred sodišči delavskega zavarovanja je urejeno v § 168. ZZZ tako, da pritožujoči se član v nobenem primeru ne povrne uradu stroškov njegovega zastopanja in da nosi Osrednji urad sam pravila tudi stroške sodnega postopanja razven v izjemnem primeru, da so nastali stroški zaradi objestnega (zlonamerne) postopanja osebe, ki zahteva odškodnino. Pač pa mora urad povrniti članu pravozastopniške stroške, če ima članova pritožba uspeh. Že ta enostranska ureditev stroškovnega vprašanja v očitno korist zavarovanih članov kaže, da pri določanju stroškov, ki jih ima povrniti Osrednji urad oziroma Okrožni urad, ne velja uporabljati ista načela, ki veljajo v civilnopravnih sporih, kjer si stojita stranki glede odgovornosti za celotne stroške povsem enako nasproti.

SONCE IN SENCE DOMA IN DRUGOD

Doma

Ustanovitev Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Ministrski svet je na svoji seji dne 11. t. m. sprejel uredbo o ustanovitvi te Akademije, ki bo imela štiri odseke: zgodovinsko-filološkega, matematično-prirodoslovnega, pravnega in umetniškega. Sedanja vlada si je s to ustanovo postavila lep spomenik, ker je dala Slovincem najvišje torišče svobodnega znanstvenega in umetniškega delovanja.

Plavže sv. Heme, ki so stari že nad 700 let, so izkopali v koritih pri Nomenju v Bohinjskem kotu. Omenjena najdba pomeni koristen prispevek k zgodovini gorenjskega plavžarstva in železarstva in je z najdbo dobila svoje potrjenje tudi ljudska govornica, ki pravi, da je sv. Hema imela obilo rudnikov in topilnic, celo za zlato in srebro, na Kranjskem pa za železne rude. Napram svojim služabnikom je bila zelo pravična. Ali uporni rudarji so sv. Hemi ubili oba sina in ko je izgubila še moža, je zapustila Kranjsko in v Krki na Koroškem ustanovila samostan, kjer je tudi pokopana.

Msgr. dr. Aleš Ušeničnik, univerzitetni profesor, ki je v slovenskem kulturnem svetu znan kot izvrsten profesor in filozofski pisatelj, je bil od sv. Očeta imenovan za apostolskega protonotarja. K visokemu odlikovanju, ki ga je sv. stolica izkazala zaslužnemu slovenskemu duhovniku in družboslovcu, čestitamo tudi mi slovenski katoliški delavci, organizirani v Zvezi združenih delavcev.

Drugod

Diplomacija je razvila po vsej Evropi živahno delovanje. V Berlinu je prispel poveljnik italijanskega letalstva maršal Balbo. Za njim pride tudi šef francoskega letalstva general Vuillemin. Tudi angleški državni hodijo v Berlin na posvete in sedaj je prišel tja še madžarski regent Horthy. Upajo, da pride do letalskega sporazuma med velesilami, da se ustavi strahotno tekmovalstvo v oboroževanju, ki postaja od leta 1936 vsled neuspeha razorožitvene konference vedno blaznejše.

V sovjetski Rusiji gre polovica proračuna za oboroževalne namene. Utrjevalna dela ob zapadni meji Sovjetske Unije, ki so trajala 7 let, so sedaj končana. Dela so opravili posebni oddelki brez sodelovanja civilnega prebivalstva v največji tajnosti in pod kontrolno GPU.

Tudi nemško zahodno mejo utrjujejo. Pri tem je zaposlenih 600.000 nemških delavcev. Nemčija gradi nasproti francoski Maginotovi liniji petkratno trdnjavo črto v globini 40 km od meje. V tem

ozemlju veljajo zelo stroge naredbe glede gibanja ljudstva.

Poleg tega kupuje Nemčija v Kanadi ogromne množine žita. 25 tovornih parnikov, natovorjenih s koruzo, je že na poti v Nemčijo. Nakupila je tudi velike zaloge moke in lesa. Slišijo se obenem vesti o poskusni mobilizaciji v Nemčiji meseca septembra, kjer hoče Nemčija pokazati vso svojo moč, in s tem pritisniti na

Čehoslovaško, kjer trajajo pogajanja med vlado in nemško manjšino še dalje ter je ozračje zelo napeto. Češki častniki so izdali proglas, v katerem pravijo, da bodo branili nedotakljivost domovine

V Franciji so pa imeli velike manevre v Alpih, katerim je prisostvoval tudi predsednik republike Lebrun in šef generalnega štaba general Gamelin.

Bolgarski kralj Boris potuje po Angliji, angleški in francoski denarniki pa posojajo velike vsote balkanskim državam in jih hočejo s tem privezati nase in izpodrinuti vpliv Italije in Nemčije.

V Italiji so že začeli izvajati novo rasno politiko in je vsled tega odstopilo mnogo uglednih osebnosti od svojih položajev. Med njimi se nahaja tudi tržaški župan Salem, ki je krščen Žid. Sv. oče je zavzel stališče napram rasizmu in ga obsoja. Italijanski fašisti pa pravijo, da niso proti Židom iz rasističnih razlogov in Žide sploh ne smatrajo niti za raso, niti za narod, temveč za versko združbo, ki sama stoji na stališču skrajnega rasizma in smatra vse nežide za živalska bitja, katerim morajo po židovski veri Židje gospodovati. Da to onemogočijo, nameravajo izdati naredbo, da bodo smeli Židje sodelovati v javnem življenju le v razmerju 1 : 1000.

V Španiji, ki je še vedno nevarna smodnišnica za Evropo, še vedno traja državljanska vojna in so zadnje dni nacionalisti zabeležili nekaj uspehov v provinci Estremadura in napredujejo v smeri rudniških središč. Med velesilami pa traja spor radi Španije dalje in ni izgleda za skorajšnjo rešitev.

Boji med Japonci in Kitajci se nadaljujejo okoli Hankova, ki ga Kitajci najbrže ne bodo mogli držati, ali se vseeno hrabro upirajo in vojno zavlačujejo, da bi Japonce izžrpali.

Med Sovjetsko Rusijo in Japonsko je prišlo do premirja in je bil podpisan sporazum za mirno rešitev spora. Japonska si pač ni želela vojne, ker ima s Kitajsko dosti opraviti in ji tudi Nemčija ni dala resne obljube za pomoč, kljub temu, da je Nemčiji ponudila nekdanje nemške kolonije v Tihem oceanu, ki jih je Japonska zasedla leta 1914. Tudi Rusija se boji vojne radi nesigurnosti v Evropi in je zato pristala na premirje.

BELEŽKE

ALI SO RES NESTRANKARSKI ?

Oblačilna skupina JSZ v Škofji Loki je imela v nedeljo 7. avgusta blagoslovitev novega prapora z obhodom po mestu, sveto mašo v župni cerkvi in taborom na trgu. Prireditve so se udeležili 4 praporji in precejšnje število ljudstva. Zborovanje na trgu je vodil V. Sever iz Pušala. Govorili so gg. Gostinčar, Žumer, Jurač in še zastopniki nekaterih skupin s kratkimi pozdravi. Popoldne je bila dobro obiskana in dostojna zabava v gostilni Plevna.

Tako se je vsa prireditve dosti lepo iztekla. Meščani so v znak simpatij do delavstva in spričo vednega zaprjevanja, da je organizacija samo strokovna in nestrankarska, izobesili precej zastav. Pozorni pa so mnogi postali najprej, ko so organizirani vzklikli med sprevodom bili samo proti fašizmu, za svobodo in za JSZ, nič pa zoper komunizem in marksizem.

Drugo pozornost je vzbudil govornik, ko je, videč, da ni nobenega nasprotovanja, nekajkrat udrihnil samo po JRZ in ZZZ ter druge stranke in strokovne organizacije pustil čisto na miru. — Ali je to nestrankarsko? Ali nepristransko? — Socialnih zakonov in naredb, ki jih je izdala sedanja vlada v korist delavstva, se mu niti omeniti ni zdelo vredno. Dasiravno je tu še marsikaj nepopolnega, a na »strokovnem« delavskem zborovanju bi vsaj nekaj priznanja vendarle zaslužilo. Ali je to nepristransko?

Zahteval je dalje, da morajo strokovničarji priti v javne zastope, v občino, banski svet in v parlament. Vse lepo! Na kakšen način naj to izpeljejo brez sodelovanja z najmočnejšo slovensko stranko, proti kateri v svojem »nestrankarstvu« tako radi zabavljajo?

Tako je zapisal »Slovenec« z dne 13. avgusta. Mi se z njim strinjamo. Mislimo pa, da je premalo, če JSZ kdo očita samo strankarstvo. To bi še ne bilo tako žalostno. Saj katoličana vsaj teoretično ne vežejo nobene postave, da bi moral svet gledati ravno skozi gotova očala. Praktično je to seveda že radi potrebne edinstvi zlasti pri tako malem narodu, kakor smo mi, lahko brezpogojna zahteva. Zdi se, da je pri nas tako. Edinost je več, kakor osebna volja nekaterim. Toda mi hočemo povedati to, da oddvojenost JSZ od vsega slovenskega katoliškega narodnega gibanja ni političnega, ampak kulturnega značaja. Od tod molk v njenem glasilu o stotinah naših lepih taborov, nezaslišana ocena ljubljanskega mednarodnega mladinskega tabora, človeka nevedna namigavanja na smrt Dolfusa in na beg njegove žene, od tod tudi simpatije s špansko republikansko krvavo vlado in z vsemi, ki tej pomagajo. Ne, ni politika prvo, kar nas loči. Marks je in njegov gospodarski sistem, Marks in njegova lažidiktatura proletariata. Ta nas loči. Vse drugo je le sredstvo zato, da se ta ločitev lahko bolj podtalno izvaja, da se lažje ruši v narodu katoliška občestvena zamisel.

Če bi jim šlo samo za politiko, bi napadli JRZ, pa bi na miru pustili katoliško strokovno organizacijo delavstva ZZZ, ki se neposredno nič ne bavi s politikom, posredno pa veliko manj kakor beli sodrugi okrog JSZ. Katolištvu nasproten veter v vrstah JSZ od časa do časa razpiha tisto rdečo žerjavico, ki bi rada pomagala med našim narodom ljudskofrontaškimi geslom do plamenečega razmaha.

PO SVETU

Silovit požar je izbruhnil v Losicu na Poljskem in uničil nad 100 poslopij. Požar je nastal vsled defekta v motorju mlatinice. Iz istega razloga je izbruhnil požar tudi v sosednji vasi, kjer je uničil 10 hiš.

Mednarodna podonavska komisija se bo preselila iz Dunaja v Beograd, kjer bo imela svoje prostore v palači ni vogalu terazij in ulice kralja Aleksandra.

Mir med Bolivijo in Paragvajem. Bolivijsk anarodna skupščina je odobrila mirovno pogodbo. Istočasno je bilo v Paragvaju ljudsko glasovanje, pri katerem se je 90% volilcev izreklo za mirovno pogodbo, ki stopi sedaj v veljavo. S tem je končan več let trajajoč spor med Bolivijo in Paragvajem.

V Mehiki je oddelek zvezne vojske trčil na čete generala Cedile. Zvezne čete so upornike razgnale ter zaklenile velike količine vojnega materijala.

V bližini Debreczina je letalo iz višine 200 m treščilo na tla; na njem je bilo 8 madžarskih novinarjev ter 4 mož posadke. Vsi so bili ubiti.

Po vsej Turčiji so proslavili desetletnico, odkar je vpeljala v Turčiji latinica.

Češkopotniško letalo je pri letu iz Čehoslovaške v Francijo radi megle zgubilo orientacijo in na nekem hribu na Badenskem v Nemčiji treščilo v drevo in zgorelo. Nesreča je zahtevala 16 smrtnih žrtev, edino natakarcia letala, 23 letna Dunajčanka, se je po naključju rešila.

Stalin ne zaupa nikomur. Vsak, kdor pride k njemu v avdienco, ga njegova telesna straža preje natančno preišče, da ne bi imel kakšnega orožja pri sebi. Niti »pipca« ne sme imeti pri sebi. Ta stroga preiskava velja za vse njegove sotrudnike, tudi za maršala Vorosilova. Iz tega se vidi, koliko velja prisega na rdečo zastavo, če vidi vsakdo v svojem bližnjem morilec in je zato sposoben tudi — sam. Res lepa enakost, bratstvo in svoboda!

Napad na kaznilnico. V kitajskem okraju Tien-Tsina so napadli komunisti kaznilnico in osvobodili 200 kaznjencev. In terveniralo je vojaštvo in je bilo 10 napadcev ubitih, aretiranih pa okoli 80.

Judovsko sinagogo so podirali v Nürnbergu z velikimi slovesnostmi. Ves dogodek je dobil podobo neke vrste obreda. Ko je padel krvi udarec s krampom, je iz stavbe švignila proti nebu Davidova zvezda v znak, da je konec judovske oblasti.

Nemško letalo je odletelo z letališča v Stakenu z namenom, da preleti progo Berlin—New-York brez pristanka. Polet je imel namen preizkusiti možnost vzpostavitve redne letalske zveze med Nemčijo in Ameriko. Letalo je srečno dospelo v Ameriko v 25 urah, nazaj pa v 19.

Dovodne cevi za petrolej bo položila neka ameriška družba od jugozapadne Madžarske do Budimpešte. Tako bo tekla nafta, ki jo tam pridobivajo, direktno v rafinerije v BBUdimepešto. Stroški te napeljave bodo znašali okoli 70 milijonov dinarjev. S tem bo Madžarska krila svoje domače potrebe po petroleju.

Ameriški Slovenci in Slovenke, ki so prišli letos v treh večjih skupinah v domovino, odhajajo v Ameriko v več skupinah, nekateri pa so se za trajno vrnili v domovino. Dne 13. t. m. je odšla iz Ljubljane predsednica Slovenske ženske zveze v Ameriki ga. Prislanova s svojo hčerko.

☛ OČE HLINKA, neustrašeni borec za pravice slovaškega naroda, je umrl dne 17. t. m. po daljšem bolehanju.

NAJVEČJI SLOVENSKI DENARNI ZAVOD

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

LASTNE REZERVE NAD DIN 26,000.000.—

PRIRASTEK NOVIH VLOG od 1. jan.

do 31. julija 1938 DIN 55,066.000.—

VSE VLOGE IZPLAČLJIVE BREZ OMEJITVE

DOVOLJUJE POSOJILA PROTI VKNJIŽBI PO 7%

Za vse obveze hranilnice jamči :

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA